

Høringssvar – forslag om å etablere en norsk kulturkanon

Creo – forbundet for kunst og kultur, takker for muligheten til å avgi høringssvar. Vi ønsker med dette å uttrykke tydelig motstand mot forslaget om å nedsette et utvalg som skal utarbeide en norsk kulturkanon.

Kunstens egenverdi ligger nettopp i dens mangfold, i uenigheter og vår evne til å utfordre etablerte sannheter. En «statlig initiert toppliste» over hva som skal anses som de viktigste verkene i norsk kulturarv innebærer en uheldig normsetting som kan virke begrensende på både kunstnerisk utvikling og den offentlige samtalen. Selv om forslaget presiserer at politikere ikke skal detaljstyre utvelgelsen, er det uunngåelig at en kulturkanon blir et politisk prosjekt – i kraft av hvem som initierer prosessen, og hvilke kulturforståelser den hviler på. Utvelgelsen av utvalgsdeltakere vil også kunne fremstå som en politisk beslutning.

Creo mener at kunst aldri skal brukes som et politisk instrument for identitetsbygging, kulturell ensretting eller styrking av «nasjonal fellesskapsfølelse». Kunst skal stå fritt, ikke inngå i politisk definerte dannelsesprosjekter. Vi vil i den forbindelse minne om den nylig reviderte kulturloven, og spesielt lovfestingen av armlengdes-avstand-prinsippet.

Forslagsstillerne argumenterer for at en kulturkanon skal «tydeliggjøre norsk kultur» i møte med et mer mangfoldig samfunn. Creo mener dette premisset er misvisende og potensielt ekskluderende. Norsk kultur er ikke én avklart størrelse – den er dynamisk, mangfoldig og i kontinuerlig utvikling. Den formes av mennesker både med og uten lange slektsrøtter i Norge. Å fastsette en offisiell liste over «viktigst norsk» kan dermed virke samlende på papiret, men ekskluderende i praksis.

Kulturpolitikken bør bidra til at flere stemmer får plass – ikke prioritere noen få uttrykk som mer «norske» enn andre.

Creo deler målsettingen om å styrke kunst- og kulturforståelsen i befolkningen. Men en kanon er ikke et egnet virkemiddel for dette. Forskning og erfaring viser at kanonisering ofte fører til:

- snevrere representasjon.
- underprioritering av samtidskunst og nye uttrykk.
- sementering av etablerte hierarkier.
- svekket reell mangfoldstenkning.

Dette er i strid med kunstfagenes utviklingsbehov og målsetningene om bred deltakelse.

Det finnes bedre virkemidler for kunnskapsbygging, slik som styrkede kulturfag i skolen, bedre tilgang til kunst over hele landet, satsing på kulturformidling og bedre og mer relevante rammevilkår for kunstnere.

Kunst- og kulturfeltet står midt i store økonomiske utfordringer, og behovet for styrking av kunstnerøkonomi, vilkår for selvstendig næringsdrivende og frilansere, arbeidsforhold og institusjoner er betydelig. Å prioritere omfattende kanonarbeid fremfor reelle strukturforbedringer fremstår som feil ressursbruk.

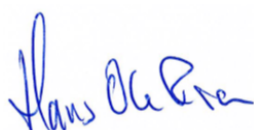
Creo vil understreke at kunstnernes og kulturarbeidernes mulighet til å skape ny kunst er langt viktigere for Norges kulturarv enn enhver liste man kan utarbeide i etterkant.

Norsk kulturarv og kunst- og kulturhistorie er allerede bredt tilgjengelig gjennom museer, arkiver, biblioteker, Den kulturelle skolesekken, musikk- og scenekunstinstitusjonene, det frie feltet og en rekke fagmiljøer. Å gjøre denne arven mer synlig og relevant krever styrket formidling, ikke kanonisering. Vi trenger flere innganger til kunsthistorien – ikke én politisk definert hovedport.

Creo anbefaler derfor at Stortinget ikke vedtar å igangsette arbeidet med en norsk kulturkanon. Forslaget er i strid med grunnleggende prinsipper for kunstnerisk frihet, armlengdes avstand og kulturpolitikens mål om mangfold, deltakelse og kunstnerisk utvikling.

Kunstens rolle i samfunnet styrkes ikke gjennom rangering, men gjennom gode rammer for kunstnerisk virksomhet og bred tilgang til kunst og kultur i hele befolkningen.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Hans Ole Rian".

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur